

Татаренко О.Ю.

адвокат

ЩОДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ АДВОКАТОМ ПРАВА ПОСВІДЧУВАТИ КОПІЇ ДОКУМЕНТІВ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ

Діяльність адвоката пов'язана зі здійсненням захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту. В процесі здійснення адвокатської діяльності у адвоката виникає необхідність засвідчення копій документів. Зазвичай, така необхідність обумовлена правом та/або обов'язком надання документа в засвідченій належним чином копії. Документ – матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі [1].

Питання реалізації права адвоката посвідчувати копії документів є досить дискусійним. Оформлення копій документів для подання в якості доказу до суду є одним з важливих етапів підготовки позовної заяви, у зв'язку з чим це питання викликає інтерес для дослідження та вирішення низки питань теоретичного та практичного характеру.

Розглядаючи питання реалізації адвокатом права посвідчувати копії документів в межах підготовки документів в адміністративному процесі, слід зазначити, що за ч.4 ст.161 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) при зверненні з адміністративним позовом до адміністративного суду, позивач зобов'язаний додати до позовної заяви всі наявні в нього докази, що підтверджують обставини, на яких ґрунтуються позовні вимоги (якщо подаються письмові чи електронні докази – позивач може додати до позовної заяви копії відповідних доказів).

Позивач, особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб, повинні подати докази разом із поданням позовної заяви [2]. Письмові докази подаються в оригіналі або в належним чином засвідченій копії (ч.2 ст.94 КАС України). Докази можуть подаватися в письмовій та електронній формі. Електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа [3].

Відповідно до пункту 9 частини 1 статті 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI (далі – Закон № 5076-VI), до переліку професійних прав адвоката включено право – посвідчувати копії документів у справах, які він веде, крім випадків, якщо законом встановлено інший обов'язковий спосіб посвідчення копій документів [4].

З огляду на вище зазначені норми, «належне засвідчення» включає в себе наступні законодавчо закріплені складові:

- 1) коло осіб, яким надано право засвідчення копії;
- 2) перелік документів, які можуть бути засвідчені конкретно визначеною особою;
- 3) ознаки (реквізити), яким повинна відповідати копія для набуття юридичної сили;
- 4) відповідальність особи за відповідність посвідченої нею копії оригіналу.

Отже, можна дійти висновку, що засвідчена копія документу – це документ, що набуває юридичної сили завдяки дотримання правової процедури відповідно до якої здійснюється підтвердження тотожності документів.

Слід звернути увагу, що в положеннях Закону № 5076-VI використовується термін «посвідчення», а в КАС України – «засвідченими». Законодавець не розкриває зміст зазначених понять.

Враховуючи відсутність уніфікованих законодавчо визначених понять, ознак, процедури «належного засвідчення», на підставі аналізу норм КАС України доцільно зазначити наступне.

Нормами КАС України, визначено, що представник, який має повноваження на ведення справи в суді, здійснює від імені особи, яку він представляє, її процесуальні права та обов'язки [2]. Обмеження повноважень представника на вчинення певної процесуальної дії мають бути застережені у виданій йому довіреності або ордері (ч.1, ч.2 ст.60 КАС України).

Нормами Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачено право адвоката посвідчувати копії документів, однак не визначено, яким чином здійснюється оформлення копії.

Порядок засвідчення копій документів визначений у Національному стандарті України Державної уніфікованої системи документації, Уніфікованої системи організаційно – розпорядчої документації «Вимоги до оформлювання документів» ДСТУ 4163-2003, затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 07.04.2003 № 55 (п.5.27 ДСТУ 4163-2003) з визначенням кола осіб які зобов'язані діяти відповідно до його положень. Посилання щодо поширення цього стандарту на діяльність адвоката не зазначено [5].

В положеннях ДСТУ 4163-2003 визначено, що відмітка про засвідчення копії документа складається: зі слів «Згідно з оригіналом»; назви посади; особистого підпису особи, яка засвідчує копію, її ініціалів та прізвища; дати засвідчення копії, яка проставляється нижче підпису.

В якості прикладу позиції суду щодо питання засвідчення копій документів поданих до адміністративного суду, можна навести наступний приклад. Так, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянувши справу N 160/7887/18 в Постанові від 08

травня 2019 року зазначив, що під засвідченням копії документа слід розуміти саме засвідчення відповідності копії оригіналу відповідного документу, відсутність на копії напису про її засвідчення «Згідно з оригіналом» чи в іншому словесному виразі дає підстави вважати її такою, що не посвідчена в установленому порядку [7].

Отже, нанесення напису «Згідно з оригіналом» є необов'язковим при наявності іншого словесного виразу, бо дозволяє встановити відповідність копії оригіналу.

Підсумовуючи викладене, можна дійти до наступних висновків.

Процедура посвідчення документів вимагає від адвоката документального підтвердження його повноважень (договір про надання правової допомоги; довіреність; ордер; доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги).

Відсутнє законодавче закріплення, вимоги щодо реквізитів, які має містити засвідчена адвокатом копія оригіналу документа (складеного в паперовому вигляді, паперової копії документа складеного в електронному вигляді), не визначено порядок засвідчення документів в разі їх надмірної кількості. Встановлення правового порядку засвідчення адвокатом копій документів суттєво полегшить підготовку документів необхідних для здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту.

Неврегульованість питань засвідчення адвокатом копій документів потребує внесення відповідних змін до законодавства та подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

Список використаної літератури:

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 року № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12?find=1&text=%EA%EE%EF%B3%BF#w11>.

2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005р. року № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#n10714>.

3. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.

4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17?find=1&text=%EA%EE%EF%B3%BF#w11>.

5. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів ДСТУ 4163-2003: Наказ Держспоживстандарту України 07.04.2003 N 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0055609-03>.

6. Постанова Третього апеляційного адміністративного суду від 09 жовтня 2019 р. № 160/7887/18. URL:<http://reyestr.court.gov.ua/Review/84853385>.

7. Постанова Верховного Суду від 08 травня 2019 р. N 160/7887/18. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/81616942?q=%22160%2F7887%2F18%22>.

Фецик Н.М.

*адвокат, керівник Департаменту Адвокатського об'єднання «Партнери»,
член Комітету НААУ по наближенню системи адвокатури України
до європейських правових стандартів*

СВОБОДА СЛОВА АДВОКАТА В ЗАЛІ СУДУ І ПОЗА НИМ

В сучасному медіа світі адвокат в інтересах клієнта в межах допустимості адвокатської таємниці має використовувати всі допустимі методи та способи захисту його прав, в тому числі шляхом надання інтерв'ю, участі в прес-конференціях, опублікування письмових матеріалів в ЗМІ, Інтернет-блогах, соціальних мережах тощо.

Водночас така активність адвоката не завжди є приємна і допустима для опонентів, представників правоохоронної системи і суду. В практиці автора має місце випадок розцінки публікацій в соціальній мережі представниками храму правосуддя в якості тиску на судову гілку влади, що, на думку суду, має тягнути кримінальну відповідальність захисника.

Так, до Вищої ради правосуддя та Генеральної прокуратури України звернулася колегія суддів Костянтинівського міськрайонного суду Донецької області з повідомлення про втручання у їхню діяльність щодо здійснення правосуддя з проханням вжити передбачених законом заходів реагування. Підставою такого тиску судді вважають, ту обставину, що адвокат Ф., яка здійснює захист А., на своїй сторінці у соціальній мережі Facebook розмістила інформацію щодо упередженості та непрофесійності суддів з метою формування негативної суспільної думки та схвалення суду до вчинення певних процесуальних дій і ухвалення певних судових рішень [1].

Правоохоронцями безумовно виконуючи вимоги ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України відомості за повідомленням суддів внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною першою статті 376 Кримінального кодексу України.

Вища рада правосуддя, проаналізувавши матеріали перевірки не вбачила наявності у діях адвоката ознак втручання в діяльність суддів щодо